

"איש אשכולות – שהכל בו"

1. סוטה מז,ב

"משמת יוסי בן יועזר בטלו אשכולות, מאי אשכולות? א"ר יהודה ב"ש איש שהכל בו"

2. בראשית כד,א - "ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל"

3. רמב"ן שם

ולרבותינו בזה ענין נפלא. אמרו (ב"ב טז ב): וה' ברך את אברהם בכל רבי מאיר אומר: שלא הייתה לו בת. רבי יהודה אומר: בת הייתה לו. אחרים אומרים: בת הייתה לו ובכל שמה. .. אחרים חדשו בפירוש הכתוב הזה ענין עמוק מאד ודרשו בזה סוד מסודות התורה, ואמרו כי "בכל" תרמוז על ענין גדול, והוא שיש להקב"ה מדה תקרא "כל", מפני שהיא יסוד הכל, ובה נאמר (ישעיה מד כד): אנכי ה' עושה כל, .. והיא שנקראת כלה בספר שיר השירים, בעבור שהיא כלולה מן הכל, והיא שחכמים מכנים שמה כנסת ישראל במקומות רבים בעבור שהיא כנוסת הכל. והמידה הזאת הייתה לאברהם כבת, היא רומזת ענין גדול שברך אותו במדה שהיא בתוך מדת הכל ולכן תקרא גם היא כל, והנה הוא מבורך בשמים ובארץ, ולכך אמר בה' אלהי השמים ואלהי הארץ:

4. יוצר אור ובורא חשך. עושה שלום ובורא את הכל:

הכל יודוך. והפל ישבחוך. והפל יאמרו אין קדוש כיהוה. הפל ירוממוך סלה יוצר הכל. האל הפותח בכל יום דלתות שגרי מזרח. ובוקע חלוני רקיע. מוציא חמה ממקומה ולבנה ממכון שביתה. ומאיר לעולם כלו וליושביו שברא במדת הרחמים. המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים. ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית. מלאה הארץ קנייניך:

6. אדר היקר ב

לפני בא הירידה הרוחנית שבדורנו התגברה התנועה הרוחנית במחנה ישראל. .. החסידות, שבאה לרומם קדושת המדות, קדושת האמונה, ההכרה הכללית בקדושתם של ישראל ומעלתם, להגדיל את רגשי הקדש, הנרדמים בלב בטבע, ע"י רוממות ערך התפלה, ולעומתה ההתנגדות הכללית, שדאגה הרבה ליסוד המעשי שלא יתמוטט ע"י ההתגברות של הנטיה אל הרגש, ועל הפרטים, שהם מעמידי הכללים, שלא יתשטשו, ע"י הנטיה אל הכללים, ועל כח הדמיון, המתעורר גם ע"י התרגשות של הרגשות טובות, קדושות ואמיתיות, שלא יעבור את גבולו, ויביא תוצאות רעות ומרות לכלל האומה לדורות הבאים. שני הכחות הללו התחרו זה בזה, לנטע כל אחד את הטוב אשר יראה בחבירו עפ"י אותו הצביון המיוחד לו, ושניהם יחד היו חמושים נגד ההשכלה הברלינית; אשר אף שהיתה מוצאת יסוד נכון לה באומה בתור תביעה אנושית כללית, שתוכל רק להיות מצטרפת ומלוה את היסוד העקרי, האידיאל הלאומי היסודי, אהבת שם השי"ת, ואהבת תורתו ומצותיו. ואם היתה אותה ההשכלה שומרת את תפקידה, שלא להתנשא במקום אידיאל כללי, ע"י התעטפות בטלית של תכלת, לא היתה מוצאת כ"כ מכשולים על דרכה, .. השתוף של הכחות לשלילת השלילה, הגדיל את היחש בין החסידות וההתנגדות, עד שאף טרם שנפסק זרם הנגוד בפועל, כבר החלו הכחות לפעיל זה על זה באופן חיובי. החסידות התאמצה גם היא ביותר לדאוג הרבה בעד קיום התורה בפועל, לשמירת הפרטים ורוממות הערך של עיון ההלכה והרחבתה, הכל אמנם ברוח החסידות, . להיות הרגש של הקדושה הפנימית השלהבת העולה מאליה מכל אלה. וההתנגדות התגברה ג"כ להכניס ביותר את כל הכח של נטית הקדושה באהבתה של תורה, ובשקידה עליה מאהבה, ותראה להגביר את יסוד שקידת התורה, בגרסא ובעיון, במדה גדולה כ"כ עד שהיא בעצמה תתן מזון נפשי, גם אל הרגש הפנימי, ותשפיע על קדושת המדות ורוממות המוסר בכלליו.

5. אורות התחיה יח

שלושת הסיעות היותר רשמיות בחיי האומה אצלנו: האחת האורתודוקסית, כמו שרגילים לקראתה, הנושאת את דגל הקודש, טוענת באמץ, בקנאה ובמרירות, בעד התורה והמצוה, .. השנייה היא הלאומית החדשה, הלוחמת בעד כל דבר שהנטייה הלאומית שואפת אליו, שכוללת בקרבה הרבה מהטבעיות הטהורה של נטית אומה, החפצה לחדש את חייה הלאומיים, אחרי שהיו זמן רב עלומים בקרבה מתגרת ידה של הגלות המרה.. השלישית היא הליברלית, ... היא אינה מתכנסת בחטיבה הלאומית ודורשת את התוכן האנושי הכללי של ההשכלה, התרבות והמוסר ועוד. הדבר מובן, שבמצב בריא יש צורך בשלושת הכחות האלה גם יחד, ותמיד צריכים אנו לשאוף לבוא לידי המצב הבריא הזה, אשר שלוש הכחות הללו יחד יהיו שולטים בנו בכל מלואם וטובם, במצב הרמוני מתוקן שאין בו לא חסר ולא יתר, כי הקודש, האומה והאדם, יתדבקו יחד באהבה אצילית ומעשית, ..בידידות הראויה, להכיר בעין יפה כל אחד את התפקיד החיובי של חברו.. גם כן יכיר לטוב, וידע שלטובתו של הכח המיוחד, שהוא יותר נוטה אליו, צריך הוא להיות מושפע באיזו מדה גם מהצד השולל, שהכח האחר שולל את הכח הזה החביב שלו הוא, מפני שבשליטתו הוא מעמידו על מדתו הראויה לו ומצילו מהגרעון המסוכן של התוספת וההפרזה.

7. המספד בירושלים

אם היו עכ"פ מתאחדים לדעת שכל אחד יסגל לו את נטייתו הפרטית, אבל באופן שיקבלו זה מזה את הצדדים הטובים, ויהודה יקבל מאפרים את הדרכים והנטיות המוכשרות בו לשכלול האומה בתוקף חומריותה ואנושיותה הכללית, ואפרים יקבל מיהודה את הכח העליון המיוחד לישראל בדרכי קדושה, מתורה ומדות קדושות והכשרה לנבואה ורוח הקודש למיוחדים לזה, היה המחץ הולך ומתרפא. אלא שכיון שנחלקו חלוק ממלכה, וע"י ההשפעה המאחדת הלא הדבר מחוייב שהצד הגובר יהיה לו המצב העליון הרוחני המיוחד לישראל, שהיא הנשמה המאחדת ומחיה את הגוף, וזה לא רצה ירבעם, ..שאמרו חז"ל שתפסו הקב"ה לירבעם בבגדו וא"ל חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, יחדיו תשכללו את האומה הישראלית להביאה לתכליתה להיות לעם לד' אלהי ישראל להיות ג"כ ראויה להיות לאור גויים, שהצדדים השווים לכל האדם אשר ע"פ האדמה ג"כ ראויים להכנס בבנין, אמנם על שאלת "מי בראש", מוכרחת התשובה לבא "בן ישי בראש", כי מבלעדי הכרת השליטה העליונה של הצד הרוחני, "כי חלק ד' עמו, יעקב חבל נחלתו", אז אפסה כל תעודה לישראל, חלילה, אבל שרירות הלב גרמה שאמר "א"ה לא בעינא", ומזה נמשכה השלשלת של צרותיהן של ישראל ופיזורם, ותכלית מרוק הגלות עד קץ.

8. ערפילי טוהר מג

הנפש של פושעי ישראל שבעקבתא דמשיחא, אותם שהם מתחברים באהבה אל עניני כלל ישראל, לארץ ישראל ולתחית האומה, היא יותר מתוקנת מהנפש של שלמי אמוני ישראל, שאין להם זה היתרון של ההרגשה העצמית לטובת הכלל ובנין האומה והארץ. אבל הרוח הוא מתוקן הרבה יותר אצל יראי ד' ושומרי תורה ומצות, אע"פ שההרגשה העצמית וההתעוררות של כח פעולה בעניני כלל ישראל אינן עדיין אמיצות אצלם, .. התקון שיבא ע"י אורו של משיח, שיעזור לזה הרבה דבר ההתפשטות של תלמוד רזי תורה וגילוי אורות חכמת אלהים, בכל צורותיה הראויות להגלות, הוא, שיעשו ישראל אגודה אחת, ותתוקן הנפש של היראים שומרי תורה ע"י שלמות הנפש שבפושעים הטובים, ביחש לעניני הכלל ותקות הגשמיות והרוחניות המושגות בהכרה והרגשה האנושית, והרוח של הפושעים האלה תתוקן ע"י השפעתם של יראי ד' שומרי תורה וגדולי אמונה, וממילא יבא לאלה ולאלה אור גדול, והופעת תשובה שלמה תבא לעולם, ואז יהיו ישראל מוכנים לגאולה. והצדיקים העליונים, מארי דנשמתא, הם יהיו הצנורות המאחדים, שעל ידם יעבור שפע אור הנפש משמאל לימין ושפע אור הרוח מימין לשמאל, ותהיה השמחה גדולה מאד, "כהניך ילבשו צדק, וחסידך ירננו", וזה יהיה בכח אורו של משיח, שהוא דוד בעצמו. ש"הקים עולה של תשובה", "בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך".